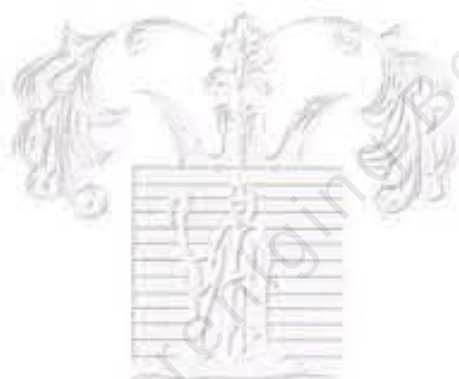

Herdenkingsmonument Oorlogsslachtoffers Berghem

*'Zij die door de oorlog als bladeren zijn gevallen
worden in dit open boek herdacht'*

*Ter gelegenheid van de onthulling
van het nieuwe monument*

3 mei 2015

*Aangeboden door
Heemkundevereniging Berchs-Heem
als onderdeel van 't Vagevenster*

... er waren er meer.

Achter in de kerk hing het fotobord, 'Ter herinnering aan' stond er midden boven. Op het bord foto's van vier jonge mannen: 'Gevallen in de oorlog'. Ik zag ze elke zondag na de mis als ik de kerk verliet, want dan moest je door een soort trechter naar de uitgang. Daar hingen die foto's.

Thuis sprak ik met mijn oudere broers over de oorlog. Zij hadden hem meegemaakt: ik niet, ik was een 'nakomertje' van na de oorlog. Spannende verhalen over kolentreinen die in Berghem op een zijspoor moesten om een tegenligger te laten passeren. Mijn broers klommen dan op die kolentrein en gooiden kolen naar beneden, zo hadden ze thuis weer een paar dagen brandstof. Ze vertelden over de vliegtuigen die in grote formaties dag en nacht overvlogen om Duitsland te gaan bombarderen. Over zoeklichten en luchtgevechten. En over die zondag in september toen tussen twee vliegtuigen elke keer een 'touw' zat, zij vlogen naar Arnhem! Maar als ik dan vroeg: "Is er in Berghem ook gevochten?" kreeg ik te horen: "Nee in Berghem is niks gebeurd, we hebben hier nauwelijks een Duitse soldaat gezien." Dat was voor mij als kleine jongen dan weer enigszins teleurstellend.

Ik werd ouder en las over de oorlog. Ik las alleen maar over de oorlog. En dan ontdek je dat Herman Parlevliet uit Berghem betrokken was bij het beruchte 'Englandspiel'. Ik zocht en vond uit waarom Jan Broers die bij de Moerdijk bruggen lag, in Hoogerheide sneuvelde. Ik las dat bij het bombardement van Nijmegen maar liefst vijf Berghemnaren omkwamen. Een Berghemnaar bezweek in kamp Vught en een Berghemse priester in een Jappenkamp op Celebes. Vier in Berghem geboren joden werden vergast in Auschwitz en Sobibor...

Nee, in Berghem is niks gebeurd in de oorlog, maar op het nieuwe herdenkingsmonument staan maar liefst negentien namen. In dit mini Vagevenster staan hun verhalen.

Gerard Hoeks

Jan Broers

Jan werd geboren op 13 juni 1911 als oudste zoon van Theodorus (Dorus) Broers en Cornelia (Kee) Megens. Zij woonden in de Rogstraat B289, de huidige Julianastraat.

Jan had in het begin van de jaren '30 zijn dienstplicht vervuld en werd tijdens de mobilisatie van 1939 weer in werkelijke dienst geroepen.

Hij werd ingedeeld bij een mitrailleur compagnie en gestationeerd bij de noordelijke oprit van de Moerdijkbrug.

Op 12 april 1940 werd de compagnie van Jan overgeplaatst naar westelijk Noord-Brabant en verdeeld over een aantal kleinere bruggen over de riviertjes de Dintel en de Dieze. Deze bruggen moesten beschermd worden om de Fransen, die ons land kwamen bijstaan in de strijd tegen Duitsland, de gelegenheid te geven die bruggen te passeren.

Zover kwam het echter niet, want nadat de Duitsers op 10 mei ons land binnenvielen, rukten ze zo snel op dat de groep van Jan Broers opdracht kreeg de brug te laten springen om de Duitsers tegen te houden.

De groep kreeg opdracht zich terug te trekken richting Bergen op Zoom. Het was inmiddels 13 mei 1940 en de chaos in West-Brabant begon gigantische vormen aan te nemen. Er waren oprukkende Franse troepen, terugtrekkende Franse troepen, terugtrekkende Nederlandse troepen, voeg daarbij de beschietingen vanuit de lucht door Duitse vliegtuigen en artilleriebeschietingen en het beeld is compleet. Al het verkeer moest over smalle wegen waar men elkaar niet kon passeren.

De groep met Jan Broers was oorspronkelijk verdeeld over drie vrachtwagens, maar door de grote drukte verloor men het contact met elkaar. In de buurt van Huibergen werd de wagen met Jan Broers door een Belgisch officier richting Hoogerheide gestuurd.

Op deze weg stuitten zij op een Franse colonne die in tegengestelde richting oprukte. De Nederlandse wagens met Jan besloten linksaf een zandweg in te slaan, om later te proberen verder te gaan. Langs dit zandweggetje stond de boerderij van Sev Belden en men besloot hier te stoppen om wat te eten en te rusten. Nauwelijks binnen volgde een beschieting van Duitse vliegtuigen en oprukkende Duitse troepen. De Nederlandse militairen zochten dekking in de schuren en stallen van de boerderij en schoten terug. Al gauw bleek dat de boerderij omsingeld was en de situatie hopeloos.

De Nederlandse militairen besloten zich over te geven, temeer daar zich nog burgers in de boerderij bevonden. De soldaten komen ongewapend met hun handen omhoog naar buiten. Op dat moment probeerden twee van hen te vluchten: Arkenstein en Jan Broers.

Ze werden door de Duitsers beschoten, waarbij Arkenstein een schampschot opliep en Jan Broers zwaar gewond raakte.

Het was 14 mei, 7 uur 's ochtends. Jan werd weer de boerderij van Sev Belden binnengedragen en er werd een dokter gehaald. Deze kon niet meer doen dan de wond verbinden. Op verzoek van Jan, die steeds geheel bij kennis was, werd er een priester geroepen, kapelaan Chr. Backer uit Hoogerheide.

Deze zou later nog een brief aan de ouders van Jan schrijven. Deze brief bereikte hen op 3 juni 1940.

Om twee uur 's middags op 14 mei 1940 overleed Jan aan de gevolgen van zijn verwonding. Postuum kreeg hij het Oorlogsherinneringskruis met gesp voor bijzondere krijgsverrichtingen.

Jan Broers ligt begraven op het kerkhof in Berghem.

Wim Oliemeulen

Wim Oliemeulen werd geboren op 13 januari 1908 in de Helstraat A33 in Berghem. Hij was de oudste zoon van Martinus Oliemeulen en Adriana van Berkel. Het gezin is later in Herpen gaan wonen.

Wim gaf zich op als lid van de Vrijwillige Landstorm Eindhoven en heeft daar gediend van 31 januari 1927 tot en met 18 juli 1928.

Op 19 juli 1928 werd Wim als dienstplichtige ingelijfd bij de Koninklijke Landmacht voor zijn eerste oefening die duurde tot 2 september 1928.

Daarna werd hij nog vier keer opgeroepen voor herhalingsoefeningen om tenslotte bij de voormobilisatie op 11 april 1939 weer onder de wapenen geroepen te worden. Wim werd ingedeeld bij het derde bataljon van het zesentwintigste Regiment Infanterie. Dit onderdeel was bestemd om bij een eventuele Duitse inval de vijand in Brabant en Limburg op te houden om de zogenaamde 'Vesting Holland' klaar te maken voor de verdediging.

Toen de Duitsers op 10 mei 1940 daadwerkelijk Nederland binnenvielen, kwam van die vertragende gevechten niet veel terecht. Door een overmacht van manschappen en materieel drongen de Duitsers al vlug door de eerste linies heen. De Nederlandse militairen waren slecht geoefend, slecht bewapend en de leiding was vaak niet voorbereid op hun taak. Het was de bedoeling om van linie op linie terug te trekken om ook het Franse leger, dat onderweg was om te helpen, kans te geven om hun stellingen gereed te maken. Dit terugtrekken kreeg door de snelle opmars van de Duitsers steeds meer het karakter van een vlucht. Ook de groep waar Wim Oliemeulen bij zat trok zich terug. Soms lopend, maar ook op gevorderde fietsen, boerenwagens, auto's, vrachtwagens enzovoort, trok men zo snel mogelijk naar het westen.

In de omgeving van Roosendaal kwamen ze de Fransen tegen, die ook geen kans meer zagen de voortsnellende Duitse troepen te stoppen. Wel kwam toen weer enige lijn in de organisatie.

Besloten werd zoveel mogelijk militairen te evacueren naar Frankrijk om ze daar te bewapenen en te reorganiseren, zodat ze weer aan de strijd konden deelnemen. Honderden Nederlandse militairen waaronder Wim trokken via de provincie Zeeland en de kust van België naar Noord Frankrijk. In Duinkerken werd een groep van ongeveer 1500 Nederlandse militairen waaronder Wim Oliemeulen ingescheept op een Franse vrachtboot, de 'Pavon'.

Het was inmiddels 20 mei en om elf uur 's avonds zou de boot vertrekken richting Le Havre. Het schip vertrok en na ongeveer anderhalf uur varen werd het bestookt door Duitse bommenwerpers.

MS 'Pavon'
20 mei 1940

De 'Pavon' kreeg meerdere voltreffers waardoor vele militairen gedood en gewond werden.

Andere sprongen overboord en verdronken. De kapitein zag kans het zwaar gehavende schip op het strand te zetten bij het plaatsje Les Hemmes de Marck waar de gewonden met enorme inspanningen van boord zijn gehaald.

Bij deze ramp kwamen 154 Nederlandse militairen om het leven waaronder Wim Oliemeulen.

Zijn lichaam werd niet terug gevonden.

Auschwitz-Polen

Auschwitz staat synoniem voor massamoord en concentratiekampen van de Tweede Wereldoorlog. Het kamp was gevestigd in het zuiden van Polen in de provincie Galicia. Commandant was de beruchte Rudolf Höss.

Auschwitz bestond eigenlijk uit drie afzonderlijke kampen. Het eerste, Auschwitz I ofwel het 'Stammlager', was al in april 1940 in gebruik. Om de overvolle gevangenen in Polen te ontlasten werden hier de politieke gevangenen opgesloten. Later kwamen daar ook, onder andere, Russische krijgsgevangenen bij. Dit kamp kwam men binnen door de poort met de tekst 'Arbeit macht frei'.

Het derde kamp Auschwitz III, ook Auschwitz Monowitz genoemd, was in 1942 actief.

Dit was een werkkamp en hier werden dwangarbeiders gebruikt voor grote Duitse firma's zoals IG Farben en Krupp Stahl.

Het meest berucht echter was kamp II, ofwel Auschwitz-Birkenau. Dit uitgebreide kamp bood plaats aan 100.000 gevangenen en werd als massa vernietigingskamp gebruikt.

In 1942 werd het kamp in gebruik genomen. Het bevatte vier gaskamers met bijbehorende crematoria. Deze gaskamers waren gebouwd als grote doucheruimten, alleen kwam er geen water uit de sproeiers maar gifgas. Dit gifgas met de naam Zyklon-B was oorspronkelijk ontwikkeld als ongediertebestrijdingsmiddel en het patent was van IG Farben (!). In 1942 was men in staat ongeveer 5.000 mensen per dag te vergassen en te verbranden, later werd dit aantal door uitbreidingen nog veel hoger.

Heel berucht zijn ook de medische experimenten in Auschwitz, uitgevoerd door Dr. Joseph Mengele. Het totale aantal doden van Auschwitz is moeilijk te bepalen. De wetenschappelijke schattingen lopen uiteen van 1,3 miljoen tot 2,5 miljoen of zelfs nog hoger. Onder deze slachtoffers bevonden zich ook drie in Berghem geboren personen:

Theodore Silverenberg

23 november 1942

Hester Hes-van Leeuwen.

27 november 1942

Esther Koster-Silverenberg

6 september 1944

Theodore Silverenberg

Theodore Silverenberg werd op 12 oktober 1864 geboren als zoon van Hartog Silverenberg en Dina Wolfs. Hij was de tweelingbroer van Esther (Koster)-Silverenberg. Het gezin woonde in de Laanderstraat. In 1869 vertrok het gezin Silverenberg naar Oss, vanwege de betere werkgelegenheid.

In 1875 ging de jonge Theodore enkele jaren bij zijn tante in Grave wonen. In 1891 trouwde Theodore Silverenberg met Carolina Seligman uit Meerssen. Theodore was bakker en ging in 1892 in Eindhoven wonen. Zij stichtten daar een kinderrijk gezin.

Toen in 1942 de Jodendeportaties begonnen was Theodore reeds weduwnaar.

De tragedie van de familie Silverenberg.

Theodore Silverenberg(Vader)	78 jaar	Auschwitz	23 november 1942
Henri (Zoon)	48 jaar	Werkkamp	31 maart 1944
Saartje (Schoondochter)	49 jaar	Auschwitz	22 oktober 1943
Theodore (Kleinzoon)	22 jaar	Werkkamp	31 maart 1944
Samuel (Zoon)	47 jaar	Auschwitz	24 september 1943
Julia (Dochter)	44 jaar	Auschwitz	24 september 1943
Ignasc (Schoonzoon)	45 jaar	Auschwitz	31 januari 1943
Maurits (Kleinzoon)	2 jaar	Auschwitz	24 september 1943
Carolina (Kleindochter)	10 jaar	Auschwitz	24 september 1943
Mör (Kleinzoon)	16 jaar	Auschwitz	24 september 1943
Joseph (Zoon)	41 jaar	Auschwitz	28 februari 1943
Suzanne (Schoondochter)	39 jaar	Auschwitz	7 december 1942
Meijer (Zoon)	40 jaar	Werkkamp	31 maart 1943
Rosa (Dochter)	37 jaar	Auschwitz	3 september 1943
Adolf (Zoon)	35 jaar	Auschwitz	31 januari 1943
Flora (Schoondochter)	34 jaar	Auschwitz	12 oktober 1942
Boas (Kleinzoon)	2 jaar	Auschwitz	12 oktober 1942
Carolina (Kleindochter)	2 jaar	Auschwitz	12 oktober 1942

Hester Hes-van Leeuwen

Hester van Leeuwen werd op 3 september 1868 geboren als dochter van Hugo van Leeuwen en Sara Kostman. Het gezin woonde in de Spaanderstraat A 119. In 1880 verhuisde de familie Van Leeuwen naar Oss.

Hester van Leeuwen trouwde in 1892 met Alexander Hes uit Heesch.

Het echtpaar bleef in Oss wonen en er werden twee dochters geboren: Josina in 1893 en Anna in 1894.

In 1895 vertrok het gezin Hes-van Leeuwen naar Zaltbommel, waar een zoon werd geboren: Hugo in 1896.

Alexander Hes stierf in 1936, de kinderen waren toen al getrouwd.

Hun tweede dochter Anna, woonde toen in Duitsland en was ook al weduwe. Nog voor de oorlog vluchtte zij, uit angst voor de nazi's, met haar twee dochters terug naar Nederland, naar Zaltbommel.

Zij begon daar een winkeltje in babykleren en borduurspullen.

Op 19 november 1942 werd Hester Hes-van Leeuwen samen met haar twee dochters, haar schoonzoon, haar zoon en diens vrouw en vier kleinkinderen tijdens een razzia opgehaald.

Zij werden op transport gesteld naar kamp Westerbork.

Vandaar werden de vrouwen doorgestuurd naar vernietigingskamp Auschwitz in Polen.

De mannen vertrokken naar werkkampen.

Op 27 november 1942 werden in Auschwitz:

Hester Hes-van Leeuwen 74 jaar, haar dochters Josina 49 jaar en Anna 48 jaar, haar schoondochter Sara Hes-Groenewoudt 44 jaar, en twee van haar kleinkinderen Ilse 19 jaar en Edith 18 jaar, tesamen vergast...

Jan Boeijen

Jan (Johannes) Boeijen werd op 24 juni 1885 geboren op Heide C 12, tegenwoordig Korte Heistraat 3. Jan was een zoon van Benedictus Boeijen en Wilhelmina Wolfs. Jan trouwde met Gertruda van den Elzen en zij bleven na hun huwelijk op Heide C 12 wonen.

Zij waren nogal ondernemend en hielden van gezelligheid. Er kwamen veel mensen over de vloer en er werd veel gedanst op accordeonmuziek.

Een borreltje werd er, tegen betaling, ook geschonken. Dit gebeurde meestal in borrelglasjes zonder voet.

Dat werkte omzetverhogend en men kon zo'n glas nergens neerzetten, zodat bij een eventuele politiecontrole de glaasjes in de broekzak verdwenen.

Dit 'etablisement' stond in Berghem bekend onder de naam 'De Foem', of ook wel De Foemp.

Lang heeft dat echter niet geduurd, want in 1925 vertrok het gezin van Jan en Gertruda naar Eindhoven. Vanaf hier is het spoor moeilijker te volgen. Jan stond officieel te boek als boomrooier, maar wat hij precies uitvoerde is niet bekend. Volgens een familielid werd Jan tijdens de oorlog aangehouden met levensmiddelen die hij via zwarte handel had verkregen. Hij werd gearresteerd door de Duitsers op 6 oktober 1942 en overgebracht naar de gevangenis in Scheveningen, het beruchte 'Oranjehotel'. Hier heeft Jan precies een maand gevangen gezeten en op 6 november 1942 werd hij overgebracht naar kamp Amersfoort.

Wanneer Jan Boeijen precies naar kamp Vught werd overgebracht is niet duidelijk, maar vanaf eind december 1942 werden gevangenen van Amersfoort overgebracht naar Vught. Enerzijds om kamp Vught te helpen opbouwen, maar ook om plaats te maken voor verbouwing in Amersfoort Het 'Konzentrationslager Herzogenbusch', zoals kamp Vught officieel heette, werd gebouwd van geroofd Joods geld.

Het was klaar voor gebruik in januari 1943. Ongeveer een derde van de gevangenen bestond uit Joden met een voorlopige vrijstelling van transport naar het oosten. Verder bestond de kampbevolking uit mensen die Joden hadden helpen onderduiken, verzetsmensen, Jehova's getuigen, verspreiders van illegale bladen en onttrekkers aan de arbeidsinzet. De meeste gevangenen waren echter niet om politieke redenen opgepakt, maar zaten vast wegens economische delicten: zwarthandelaren, zwartslachters en mensen die goederen van de Wehrmacht hadden gestolen.

Vast staat dat de behuizing en verzorging in Vught volstrekt ontoereikend waren toen Jan Boeijen daar aankwam.

In de eerste maanden van 1943 stierven daar de meeste gevangenen door ziekte en uitputting. Uit het medisch dossier van Jan Boeijen blijkt dat hij sinds zijn internering 11 kilo aan lichaamsgewicht had verloren.

Totaal verzwakt overlijdt Jan Boeijen op 22 februari 1943.

Denk in uw gebed
JOHANNES BOEIJEN

weduwnaar van

Gertruda Wilbrorda van den Elzen

geboren te Berghem 24 Juni 1885, over-
leden te Vught 23 Februari 1943.

Uit diepten van leed en ellende riep
ik tot U, o Heer, en U hebt naar mijn
klagen gehuisterd. U hebt mij bevrijd
uit mijn pijnen en smarten.

God was mijn kracht en mijn steun,
mijn hoop en mijn troost.

Ik zond mijn gebeden tot Hem en
stelde mijn vertrouwen in Zijn heide en
goedheid. Hij zal mijn hoop niet besche-
men, maar barmhartig zijn jegens mij.
Eeuwige rust zal Hij geven aan mij en
mij met genadige mildheid in de eeuwige
vreugde doen binnengaan.

O God, ik verlang zo naar U. Ik zie
naar U op in uw heilige woning, om uw
glorie en glans te aanschouwen.

Mijn dierbare kinderen: ik vraag
u, te bidden voor mij. Ik zal ook u niet
vergeten. Laat ons elkander indachtig
zijn.

Mijn Jezus, barmhartigheid!
300 d. afl.

Jan van Oo, knoter, Strijp K 357

Sobibór Polen

Sobibór was een van de grootste vernietigingskampen uit de Tweede Wereldoorlog. Het kamp was vernoemd naar het naburige dorpje Sobibór in het district Lublin in Polen. Het kamp werd in 1942 gebouwd door ongeveer 100 Joodse dwangarbeiders, die na voltooiing van het kamp werden doodgeschoten. Tot kampcommandant werd benoemd Franz Stangl.

De schattingen van het aantal slachtoffers lopen uiteen van 150.000 tot 250.000 mensen, voornamelijk Joden. Bij aankomst in het kamp werden de mannen van de vrouwen gescheiden en moesten zij hun bagage en waardevolle spullen inleveren.

De gevangenen moesten zich uitkleden en van de vrouwen werd het hoofdhaar afgeschoren. Vervolgens gingen de naakte gevangenen één van de drie gaskamers binnen in de veronderstelling dat het douches waren. De bewakers gaven hen soms zelfs nog zeep mee. De gaskamers van Sobibór werkten niet met gifgas, maar op de uitlaatgassen van een grote benzinemotor. Het duurde ongeveer 20 minuten voordat binnen iedereen was overleden. De meeste gevangenen werden op de dag van aankomst meteen vergast.

Op 12 februari 1943 kwamen Reichsführer Heinrich Himmler en Adolf Eichmann het kamp bezichtigen.

Voor dit hoge bezoek werd het kamp netjes opgeruimd en schoongemaakt. Ter demonstratie werden enkele honderden jonge Joodse vrouwen uit nabijgelegen kampen gehaald om te worden vergast. De vrouwen waren op schoonheid geselecteerd.

Op 14 oktober 1943 kwamen de gevangenen in opstand, waarbij 20 bewakers werden gedood. Ongeveer 300 gevangenen wisten te ontsnappen, maar de meesten werden na een klopjacht door de Duitsers weer gepakt en onmiddellijk om het leven gebracht.

Na de opstand besloten de Duitsers het kamp op te heffen en uit het kamp Treblinka werden 30 dwangarbeiders gehaald om het kamp te slopen en alle sporen uit te wissen. Na de sloop werden ook deze mensen doodgeschoten. Een van de slachtoffers van de gaskamers van Sobibór was de in Berghem geboren:

Hartog Goldstein

Hartog Goldstein

Hartog Goldstein werd op 18 september 1870 geboren als zoon van Benjamin Goldstein en Aaltje van Leeuwen. Het gezin woonde in de Rogstraat B110, tegenwoordig de Julianastraat. Het huis stond op de plaats waar tot voor kort het garagebedrijf van Boekelder was gevestigd.

In mei 1900 verhuisde Benjamin Goldstein naar Oss en ging wonen in de Klaphekenstraat, hij was inmiddels weduwnaar. Zijn zoon Hartog woonde daar bij hem.

Na het overlijden van Benjamin in 1909, vertrok Hartog Goldstein naar Utrecht. Hij kwam later weer terug naar Brabant en woonde als kostganger in bij de familie Van der Hal in Bergen op Zoom.

In 1926 verhuisde de familie Van der Hal naar Weesp en Hartog Goldstein ging met hen mee.

In Weesp stond als beroep in het gemeente register vermeld dat Hartog opzichter was bij de voddensfabriek. Dat zal een oudere opgave zijn geweest, want tijdgenoten uit Weesp vertelden dat hij allerlei klusjes deed. Zo hielp hij bijvoorbeeld bij de plaatselijke metaalhandel. Soms hield hij ook toezicht bij het bereiden van 'kosjere' margarine bij margarinefabriek 'De Valk' in Weesp. Begin maart 1942 moest het gezin Van der Hal op last van de Duitse bezetter verhuizen naar Amsterdam. Hun kostganger verhuisde mee. De toen 72 jarige Hartog Goldstein werd ziek en werd opgenomen in de 'Joodse Invalide' het verpleeghuis aan het Weesperplein in Amsterdam. Daar vandaan werd hij begin maart 1943 op transport gesteld naar vernietigingskamp Sobibor in Polen. Hij kwam daar aan op 13 maart 1943 en werd nog diezelfde dag om het leven gebracht.

Catrien Bressers

Catrien Bressers werd op 2 september 1913 geboren op Molenveld B128, tegenwoordig Molenweg.

Voor de deur van het warenhuis aangekomen, ging het alarm opnieuw en kwamen de vliegtuigen overvliegen. Meteen vielen de bommen.

Twee van de meisjes raakten zwaar gewond, één overleed dezelfde dag nog. Van de andere twee meisjes zijn de lichamen nooit terug gevonden. Eén van hen was Catrien Bressers.

Catrien had een paar dagen bij haar aanstaande schoonfamilie in Macharen gelogeerd en zou die 22ste februari samen met drie aanstaande schoonzussen naar Nijmegen gaan, omdat het carnaval was. In Macharen lag een flink pak sneeuw.

Ze vertrokken per fiets naar het station in Oss, om daar de trein te nemen. Meteen nadat ze in Nijmegen het station uitkwamen, ging het luchtalarm af.

Ze schuilden in een café waar ze hun boterhammen opaten.

Na het vrijgeven van het alarm liepen de meisjes door naar Vroom en Dreesman.

In deze Christ.

Catharina Wilhelmina Bressers

— werd op 2 September 1913 te Bergham geboren.
In den loop van haar leven werd zij bij een brand-
val te Nijmegen op 22 Februari 1944 pleetwond
door den dood waggertukt.

Overweeste en pleetwond toorn de wrede dood
kloppen op de poort van een gelukkig gezin.

Went Catharina weg de zon van het huis, de vloer
van moeder, de blijde zing van haar broers.

Wij weten, dat God dit groote offer heeft gevraagd
en bidden ons voor Hem, zij het met droefheid in
't hart: „Heer, neem dit offer aan; moge het ons en
de wereld ten zeggen strekken. (Ja Wij geroemde).

Gastacht nog een dier het Broed der Lieve en
ook gevoeld door het Sacrament van brood, riep
God deze schoone ziel het Licht in het eeuwige geluk.

Daarom moeten wij onze droefheid temperen en
haar het eeuwige geluk niet misginnen.

Lieve Moeder, wees sterk en moedig. Ik bid voor

u bij Gode broed, tot we elkander wederzien.

Beste Broers en broeders, Een laatste vaarwel, een
leedzaam zegel. Moge God u bewaren.

Lieve Moeder Marie, ik wie uw kind en Con-

gregariete op aarde, toen ons de dach-bellingsheer
der Geengende vrucht van uw schoot.

F. Brenda, Koster — Bergham.

Rika van den Broek

Rika van den Broek werd geboren op 5 juni 1920 in het Vossenhol B 251 in Berghem.

Zij was huisnaaister en ging op 22 februari 1944 samen met haar nichtje van 15 jaar naar Nijmegen om borduurgaren en andere handwerkspullen te kopen. Nadat ze vanuit het station een stuk in de richting van het centrum hadden gelopen, klonk ineens het luchtalarm. Er was geen enkele paniek, want dat luchtalarm klonk wel vaker. Ze liepen een café binnen, waar het erg druk was en een gekakel van jewelste, iedereen praatte door elkaar.

Na het beëindigen van het luchtalarm liepen ze door naar het centrum. Net voor Vroom en Dreesman klonk het luchtalarm opnieuw en meteen vielen de bommen. Het nichtje van Rika vertelt: "Dat moment vergeet ik nooit meer. Ik zag alles vallen en hoorde een onvoorstelbare herrie. Er brak een vreselijke paniek uit en overal klonk geschreeuw. Rika, die naast me liep, viel op de grond.

Ik zag allemaal mensen vallen, maar het kwam geen moment in me op dat die mensen dood waren." Een broer van het nichtje heeft Rika van den Broek in de veilinghal, waar de doden heengebracht werden, zien liggen. Ze was vreselijk verminkt.

In 1944 China

Henrica Johanna v. d. Broek

werd op 5 juni 1920 te Berghem geboren. In den loop van haar leven werd zij bij een bomraas in Nijmegen op 22 Februari 1944 afgeslacht door den dood weppende.

Gods reedsbesloten zijn onbegrijpelijk en Zijn wegen onnaspeelbaar. Wie zal zeggen, waarom dit geschied is? Dit plonseling verschijden doet ons weer denken aan de broodheid van het menschele bestaan.

De ieder uur van dag of nacht kan de Heer ons oproepen, daarom waarschuw Hij in het Evangelie: „Weest bereid, want de Menschensoort komt op een onverwacht uur“.

Wij zijn geniet, dat de Heer deze onschuldige, brave ziel wegende heeft gevonden.

Lieve Meester en Meester, ik weet, dat dit heengaan u zwaar moet vallen en dat ge de steun en troost voor u zoekt misten.

God, achter, die weet, dat Hij reeds meermalen u zwaar bezocht heeft, heeft hier in zijn onbegrijpelijk Wijheid een berecht. Verdraagt ook deze beproeving met christelijke moed, gelych het woord van den Apostel: „Alle tijden van dezen tijd kan niet in vergelijking komen bij de heiliche glorie, die eenmaal in ons zal geroemend worden“.

Ik vraag u allen, die ik weer tot achterlat, blijf wi aan in de liefde Gods en bidden wij voor elkander opdat wij herenigd worden in den hemel.

Lieve Meester Meester, ik was Uw kind en Geestesgenoot, leid mij naar het Goddelijk Heil van Uw Zoon.

Druckery van Dooren, Schoolstraat 53, Oss - Tel. 124

Petronella van den Heuvel-van Veggel

Mevrouw Van den Heuvel werd op 8 mei 1899 in Oss geboren.

In 1920 trouwde zij met Lambertus van den Heuvel en woonde op den Heihoek B 35, de huidige Hoessenboslaan, in Berghem.

Er waren nog meer mensen in de kerk en nauwelijks waren ze binnen of er viel een bom vóór in de kerk. Moeder en dochter probeerden de kerk weer uit te vluchten, maar werden achter in de kerk getroffen en bedolven onder vallende brokstukken, balken en puin. Tonnie kwam bij haar val met haar mond op de arm van haar moeder terecht en kon via de mouw van de mantel blijven ademen. Ze liep wel een zware hersenschudding op. Onder het puin hebben moeder en dochter nog met elkaar gesproken en moeder uitte haar zorg over hoe het nu verder moest met de kinderen. Toen Tonnie enkele uren later onder het puin vandaan werd gehaald, vroeg zij onmiddellijk naar haar moeder.

Op die beruchte 22ste februari ging mevrouw Van den Heuvel, samen met haar dochter Tonnie, destijds 20 jaar, naar Nijmegen om boodschappen te doen. Zij moesten daarvoor eerst op de fiets naar Oss. Zij kwamen met de trein vlak langs hun eigen huis, waar ze nog gezwaaid hebben naar Lambert, hun zoon en broer die buiten aan het spelen was. Tijdens het bombardement liepen moeder en dochter in de Molenstraat en vluchtten de daar staande Petrus Canisiuskerk in. Ze zeiden tegen elkaar dat ze een kerk toch niet zouden bombarderen.

De reddingswerkers moesten haar vertellen dat zij helaas was overleden. Tonnie werd opgenomen in het Canisiusziekenhuis. Thuis werd er angstig afgewacht en de volgende morgen fietste Lambert van den Heuvel naar Nijmegen om zijn vrouw en dochter te zoeken.

Vooraan in Nijmegen werd hij staande gehouden, zonder ondertekend bewijs van de plaatselijke burgemeester mocht hij de stad niet in.

Pas op 24 februari vond hij zijn dochter, die bij dit emotionele weerzien niet de moed had te vertellen dat zijn vrouw dood was.

Pas op 25 februari vond hij zijn vrouw in een veilinghal in de buurt van het station.

Op 29 februari werd mevrouw Van den Heuvel in Berghem begraven.

In geen Christ.

Petronella Maria van Veghel

werd op 9 Mei 1899 te Ols geboren; ze was de trouwe echtgenote van Lambertus van den Heuvel, en moeder van vele kinderen; terwijl zij met haar dochter in de kerk het Allerheiligste aanbad, kwam ze plotseling bij een bomaanslag te Nijmegen om het leven 22 Februari 1944.

De ontbermderige dood heeft een groot, gelukkig gezin in zwarten rouw gedompeld. Vel diepe smart, doch niet hopelooze hebben wij deze goede moeder en zorgzame vrouw grafwaarts gehagen, want we hebben als christenen het woord op onze lippen: God gel, God hem, de Naam des Heeren zij gezegend. Niet onze, maar Uw Wil geschiede.

Al is zij uit het leven weggegaan, is dankbare herinnering blijven haar liefde en trouw voor haar echtgenoot, haar opvoeding, teederheid en zorg voor haar vele kinderen.

Dierbare Echtgenoot, wees sterk in God, de Trooster der weduwen, de Vriend der kinderen.

Bewaar en veeg niet zorg op de schatten, die God ons heeft toevertrouwd.

Mijn lieve kinderen, zij waart mijn vreugde en mijn kroon. Al moet ik u verlaten, ik zal u in den hemel blijven beziemen. God zegene U, zijn goede engel bewaak u allen.

Maria, de Moeder der moeders, moge haar geliefden naar haar lieven Zoon.

Drs. van Dooren, Schiedstraat 53, Ols - Tel. 124

Harrie Hermesen

Harrie Hermesen werd op 6 maart 1928 geboren in het Vossehol in Berghem. Later is het gezin via Oss naar Wijchen verhuisd. Harrie was de oudste van de familie Hermesen.

Drie maanden lang had hij iedere dag een flesje moedermelk, dat zijn moeder in alle vroegte had afgekolfd, mee naar school genomen en tussen de middag naar het ziekenhuis gebracht. Hij wilde daarom die dinsdag niet naar school en hij vertelde dat tegen zijn vader, maar die was een andere mening toegedaan, dus er ontstond een kleine woordenwisseling. Zijn vader, die zijn gezag wilde laten gelden, gaf Harrie enkele flinke klappen en even later vertrok Harrie beduusd en diep teleurgesteld naar de bushalte.

Op de ambachtschool had Harrie Hermesen een jongen uit Woezik ontmoet, die ook elke middag moedermelk naar het ziekenhuis ging brengen voor de baby van zijn buurvrouw. Er ontstond een vriendschap.

Hij zat op de ambachtschool in Nijmegen, waar hij de opleiding voor timmerman volgde. Iedere morgen vertrok hij met de bus naar Nijmegen.

Op 22 februari zou zijn jongste broertje Theo, die sinds zijn geboorte in november 1943 in een couveuse in het Canisiusziekenhuis had gelegen, naar huis komen.

Harrie verheugde zich daar enorm op. Ondanks het feit dat hij zijn jongste broertje nooit had gezien, voelde hij een speciale band met hem.

Op 22 februari werden beide baby's uit het ziekenhuis ontslagen. Ze hoefden die dag voor het eerst sinds maanden niet naar het ziekenhuis en om twaalf uur zochten ze een nieuwe invulling voor de pauze. Ze liepen naar het station. Om kwart over twaalf, bij het eerste luchtalarm, werd daar omgeroepen dat iedereen zich naar de schuilkelder moest begeven. De twee jongens hadden daar geen zin in en ze liepen naar buiten. Het volgende uur aten ze hun brood op in het wachthuisje op het Stationsplein.

Om kwart over een, toen het alarm werd opgeheven, overwogen ze om nog even naar de stad te gaan. Het was koud, maar omdat de zon zo heerlijk scheen, besloten ze te blijven en naast het wachthuisje van de zon te genieten. Voor hen, vanaf de stad, zagen ze vliegtuigen aankomen. Een aantal boog af richting Arnhem, maar de rest vloog in hun richting. Een groepje Duitse militairen dat met een verrekijker de hemel aftuurde, zette het plotseling op een lopen. De jongens keken hen na. Ineens riep Harrie: "Hé, ze gooien bommen!" Een meisje uit Wijchen zat in een bus voor het station te wachten tot die zou vertrekken. Ze zag Harrie Hermesen, hij stond midden op het plein voor het wachthuisje met een andere jongen van de ambachtschool. Toen vielen de bommen. Op de plaats van het wachthuisje zag zij een bomkrater in de grond. Overal lagen doden en ernstig gewonden. Voor het Oranjehotel zaten de mensen dood in de tram.

Voor de krater zag zij Harrie liggen. Hij leefde nog en wilde gaan zitten. Het lukte niet en heel langzaam ging hij weer liggen. Toen er even later hulp kwam, was hij dood. Hij was pas vijftien jaar.

Adriaan (Aan) Loeffen

Adriaan Loeffen werd geboren op 14 april 1910 op Gement A 100 in Berghem.

Aan, zoals iedereen hem noemde, was met zijn verloofde in Nijmegen omdat het carnaval was.

Die 22ste februari wilden ze eerst 's morgens de stad ingaan, omdat ze dachten dat het in de stad wel gezellig druk zou zijn. Maar de winkels waren op dinsdagmorgen gesloten.

Daarom besloten ze die middag te gaan.

Op het stationsplein zaten ze net in de tram naar het centrum toen voor de tweede keer die dag het luchtalarm ging.

Vrijwel niemand maakte aanstalten om uit te stappen. Je was blij als je in de overvolle tram een plaats had kunnen bemachtigen en als je eruit ging, moest je maar weer zien dat je erin kwam.

Er was zo vaak luchtalarm en dat was meestal weer gauw voorbij, maar deze keer liep het anders. Ze zagen de bommen vallen, maar konden nergens heen; ze zaten opgesloten in de tram. De bomsplinters sloegen dwars door de tram. Het was een verschrikkelijke toestand, veel mensen aan de kant waar de bommen vielen, waren direct dood of zeer ernstig gewond. Zijn verloofde was gewond aan beide benen, maar Aan was er veel erger aan toe.

De Duitse soldaten waren het eerst bij de tram. Het was natuurlijk de vijand, maar ze waren uiterst bezorgd.

Iedereen werd voorzichtig uit de tram gehaald en buiten neergelegd.

Met Aans stropdas schijnt iemand zijn been te hebben afgebonden.

Het was verschrikkelijk koud en die Duitse soldaten trokken hun jassen uit en legden die over de gewonden heen.

Die jas lag nog steeds over de verloofde van Aan heen toen ze in het Canisiusziekenhuis aankwam.

Aan was daar ook heen gebracht en ze vroeg of ze even naar hem toe mocht. Ondanks de onvoorstelbare chaos en drukte heeft een zuster toen uitgezocht waar hij lag en haar in een rolstoel naar Aan toe gereden.

Hij was ernstig gewond aan zijn buik, maar hij was volledig bij kennis. Ze hebben elkaar toen maar even gesproken en konden niet weten dat ze elkaar nooit meer terug zouden zien.

Op 27 februari is Aan Loeffen overleden.

Het bizarre van dit verhaal is dat de verloofde van Aan dit al voor de tweede keer meemaakte, ze was namelijk eerder verloofd geweest met Jan Broers, die 14 mei 1940 sneuvelde in Hoogerheide.

ADRIANUS LOEFFEN

werd op 12 April 1910 te Berghem geboren. Bij een ongelukje te Nijmegen doodlijk gewonden, vóórdat hem van de laatste H.M. Sappementen. Hij overleed 27 Februari 1944 in het Carmelus-Ziekenhuis te Nijmegen.

Een glorierijke dood behoeven we niet te woenen, zegt Sint Augustinus, maar wel de dood, die glorieus en onontvankelijk is.

Naar hoeveel kunnen wij daarin de getrede waarderen, dat God een morel van zijn dood de gelegenheid zag, geest zich helend te maken. En als God zelf een morel te zijn laatste uren zag, kunt denken met Zijn Sacramenten, kunnen wij volhardig gerust zijn. Laten wij ons van Gods H. Wil onderschrijven en ons verdienst overlaten bij Gods raadbedelingen.

Mogen wij wel bedroefd zijn, als "A" bekende vriend ons verlaat uit dit wereldje, om te den hemel behoort te worden?

Wachten wij den goeden God aan, zodat Hij hoort moge brengen aan de bedroefde Moeder, broers en zusters en aan den dierbaren, overleedende de eenwige rust moge geven.

Dierbare moeder, broers en zusters, laat deze wenschen voor U allen een troost zijn in de grote droefheid, die U zo pijnlijk getroffen heeft.

Moge de heer nu de wereldje verlaten onze grote rouw zijn.

MIJN JESUS BARMHARTIGHEID.

ZOET HART VAN MARIA, WEES MIJN HEIL.

Chakari van Doorn, Schoolstraat 53, Chr.-Tel. 124.

Johannes (Has) Megens

Johannes Marinus Megens werd op 15 mei 1915 geboren als zoon van Roelof Megens en Antonia van Berkel. Het gezin woonde op het Molenveld B 63, de tegenwoordige Oosterdstraat.

Has, zoals hij genoemd werd, was een broer van de in Berghem meer bekende Wim Megens, ofwel Wim van Dorte. Van beroep was hij grondwerker.

Hij trouwde in 1940 met Petronella van Heeswijk en op 27 juli 1942 kregen zij een dochter.

Tijdens de bezetting werd Has gedwongen voor de Duitsers te gaan werken.

Hij werd geplaatst in Zoutelande in de provincie Zeeland om bunkers te bouwen. Has bediende daar een betonmolen.

Omdat Duitsland steeds meer te lijden had van geallieerde bombardementen, moesten steeds meer arbeiders naar Duitsland om daar te helpen opruimen en herstellen. Zo werd ook Has Megens overgeplaatst naar Duitsland.

Tijdens de treinreis daar naartoe, zag een collega van Has nog kans van de trein te springen en onder te duiken. Zelf werd Has te werk gesteld in een wijk van het vaak gebombardeerde Keulen.

Vanuit Köln-Lindenthal, zoals die wijk heet, kwam Has voor een kort verlof naar huis. Daar zag hij voor de eerste, en naar later zou blijken ook de laatste keer, zijn dochttertje. Want bij het volgende verlof sloeg het noodlot toe. In de avond en nacht van 29 op 30 maart 1944 voerden Engelse Mosquito bommenwerpers een afleidingsbombardement uit op onder andere Keulen. Die Mosquito's moesten proberen de Duitse jachtvliegtuigen weg te lokken van de hoofdmacht, die Neurenberg gingen bombarderen.

Tijdens dit bombardement op Keulen was Has Megens juist op weg naar het station voor zijn tweede verlof.

Het station werd door de Engelse bommen zwaar getroffen en Has werd vermist. Pas na drie dagen werd het stoffelijk overschot van Has Megens gevonden.

Hij werd in Oss begraven en is later herbegraven op het Nederlandse Ereveld Loenen.

In Uwe godvruchtige gebeden
wordt aanbevolen de ziel van
Zaliger

JOHANNES MARINUS MEGENS

echtgenoot van

PETRONELLA JOHANNA

VAN HEESWIJK

geboren te Berghem 15 Mei 1915
en overleden te Keulen 29 Maart
1944

Zie, mijn God, hier ben ik: Gij
immers hebt mij geroepen.

Zie, als ik in vrede was, is mij
bitterheid overkomen, scheidt
dan aldus de bittere dood? Is 38
Onze God is in den hemel, al hei-
geen Hem behaagt doet Hij. En
wie zal vragen, waarom Hij het
zoo gedaan heeft. De Heer heeft
gegeven, de Heer heeft genomen,
de naam des Heeren zij gezegend.
Heer Uw wil geschiede.

Hem, die de Heer vreest, zal het
welzijn in zijn uiterste en op
zijn sterfbed zal hij gezegend wor-
den.

Dierbare echtgenoot, wees niet
bedroefd gelijk zij die geene hoop
hebben: ga den rechten weg en
vertrouw op God, verdraag de
beproevingen voor God. Die lijden
met God, zullen eenmaal met
Hem verheerlijkt worden.

Dierbare Moeder, broers en zusters
ik smeek u weest mijner godach-
tig in uwe gebeden.

Mijn Jezus barmhartigheid

(300 dagen aflaat)

**Zoet Hart van Maria, wees mijn
heil.**

(300 dagen aflaat)

Herman Parlevliet

Herman Parlevliet werd geboren op 16 mei 1916 in Baarle Nassau als zoon van Gerardus W. Parlevliet en Jacoba Blik. Zijn vader werkte daar als politieambtenaar. In 1920 verhuisde het gezin naar Berghem. Zij gingen wonen in de Laanderstraat (huidige Burgemeester van Erpstraat) naast het gemeentehuis.

Herman moest in 1936 als dienstplichtig soldaat in dienst en ging op 2 oktober 1937 met groot verlof als dienstplichtig sergeant. Na zijn dienstitijd wilde Herman evenals zijn vader bij de politie gaan werken en solliciteerde daarvoor op diverse plaatsen echter zonder succes. Begin 1938 solliciteerde Herman bij de Koninklijke Marechaussee en op 8 februari tekende hij een contract voor zes jaar.

Na zijn opleiding kwam hij na diverse plaatsen terecht in Putte, bij de Belgische grens vlak bij Roosendaal, het was inmiddels 1940. Tijdens de eerste oorlogsdagen kreeg de groep van Herman bevel zich naar Sluis in de provincie Zeeland te begeven, om vandaar koningin Wilhelmina naar Engeland te begeleiden. Zover komt het echter niet, want niemand minder dan prins Bernhard kwam hun vertellen dat 'moeders', zoals de prins de koningin noemde, zich reeds in Engeland bevindt.

Terug kon niet meer omdat de Duitsers te snel oprukten en de groep kreeg opdracht om via België en Frankrijk naar Engeland te gaan. Na een avontuurlijke tocht lukte dit en Herman kwam op 7 juni 1940 in Engeland aan. Hij werd daar ingedeeld als marechaussee bij de Nederlandse brigade die later de naam Prinses Irene Brigade kreeg. Het eentonige kazerneleven beviel Herman allerm minst en in 1941 meldde Herman zich bij het nieuw op te richten Nederlands Parachutisten Bataljon. Dit bataljon was echter een dekmantel om kandidaten te zoeken voor inlichtingen en sabotagewerk in bezet Nederland. Herman werd hiervoor uitgekozen en opgeleid tot sabotage instructeur. In de nacht van 29 op 30 mei 1942 werd Herman samen met een collega gedropt boven bezet Nederland in de buurt van Steenwijk.

Nu hadden de Duitsers een eerdere groep van agenten gevangen genomen en hun radioman gedwongen te blijven seinen met de Engelsen, onder hun toezicht. Zo waren de Duitsers precies op de hoogte van waar en wanneer de volgende agenten gedropt zouden worden. Dit overkwam ook Herman Parlevliet en zijn collega. In plaats van door een verzetsgroep, werden zij opgewacht door de Duitsers.

Binnen een uur nadat zij uit het vliegtuig sprongen, waren zij als gevangenen onderweg naar Den Haag. Hier werd Herman verhoord door Joseph Schreieder, hoofd van de Sicherheits Dienst. Na twee dagen werden Herman en zijn collega overgebracht naar 'Polizei Gefängnis Haaren', het voormalig Groot Seminarie te Haaren, bij Tilburg. Ze werden hier redelijk goed behandeld, maar dat werd anders nadat ze op 27 november 1943 overgeplaatst werden naar de strafgevangenis in Assen. Toen de dreiging van een geallieerde invasie groter werd, besloten de Duitsers Herman Parlevliet samen met nog 50 andere agenten over te plaatsen naar kamp 'Gross-Rosen' bij Rawicz in Polen. Het vervoer ging per veewagon. Hier was de behandeling ronduit verschrikkelijk en vele gevangenen stierven door uitputting, ziekte of door de willekeur van hun bewakers.

Vanaf hier is het spoor van Herman Parlevliet niet meer te volgen. Vast staat dat hij als één van de 51 agenten aankomt in Rawicz, vast staat ook dat toen deze groep op 5 september 1944 op transport ging naar vernietigingskamp Mauthausen, daar slechts 40 agenten aankwamen.

Elf agenten waren verdwenen waaronder Herman Parlevliet. Of hij is gestorven door ziekte of uitputting, of zoals vele andere gevangenen in Rawicz is vermoord door de bewakers zal wel altijd een raadsel blijven. Overigens zijn de overgebleven 40 agenten allen binnen twee dagen op gruwelijke wijze vermoord in Mauthausen. Herman Parlevliet is postuum onderscheiden met het Bronzen Kruis.

Esther Koster-Silverenberg

Esther Silverenberg werd op 12 oktober 1864 geboren in de Laanderstraat, de huidige Burgemeester van Erpstraat, in Berghem.

Zij was de vrouwelijke helft van een tweeling en dochter van Hartog Silverenberg en Dina Wolfs. Haar tweelingbroer heette Theodore. In 1869 vertrok het gezin Silverenberg naar Oss.

In 1892 trouwde Esther Silverenberg met Meijer Koster uit Gorinchem. Het echtpaar bleef in Oss wonen en bleef kinderloos.

In 1907 overleed Meijer Koster. Nichtje-Rosa Silverenberg, dochter van de tweelingbroer van Esther, kwam in 1918 bij haar tante wonen in de Kazernestraat 6 in Oss.

Ze hadden daar een winkel. De twee vrouwen woonden er nog steeds bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog.

Bij de eerste jodendeportatie vanuit Oss op 28 augustus 1942 werd Rosa Silverenberg meegenomen. Op 3 september, zes dagen later, werd zij in Auschwitz (Polen) vergast.

Esther Koster-Silverenberg ontsprong de dans omdat zij oud was en verzorging nodig had. Ook bij de tweede en derde deportatie vanuit Oss, mocht de zieke Esther Koster-Silverenberg achterblijven omdat zij niet in staat werd geacht te kunnen reizen. Ironisch genoeg hielden de Duitsers daar toen nog rekening mee. Vijf oudere en zieke joodse mensen bleven achter in het huis van Isaak Elsbach in de Monsterstraat in Oss. Eén van die mensen was Esther Koster-Silverenberg.

Even leek het erop dat deze vijf Joden 'vergeten' zouden worden door de Duitsers. Vrijdag 4 augustus 1944 werd deze droom echter weer verstoord. In de vroege morgen werden de laatste Joden opgehaald, ook vanuit de Monsterstraat en werden met 'onbekende bestemming' weggevoerd.

Later bleek dat zij via kamp Westerbork naar Auschwitz in Polen werden gebracht.

Op 6 september 1944 werd Esther Koster-Silverenberg direct na aankomst in Auschwitz vergast.

Jan Nelissen

Johannes Marinus (Jan) Nelissen werd geboren op 9 september 1913 als zoon van Johannes Nelissen en Maria Nooijen. Zij woonden in het Heleind, tegenwoordig de Zevenbergseweg.

Tijdens de mobilisatie in 1939 werd Jan opgeroepen en ingedeeld bij de Cavalerie, het 'paardenvolk', omdat hij een bekend persoon was in de paardenwereld. Hij had koersen gereden op Duindigt. Jan werd tijdens de bezetting opgeroepen voor de 'arbeitseinsatz'; maar zoals meerdere Nederlanders dook hij onder.

Hij gaat wonen op de Vloeiweide, een huisje in de bossen bij Breda. Hij was daar zogenaamd als landbouwer in dienst bij boswachter Neefs, maar in werkelijkheid maakte hij deel uit van de daar gevestigde verzetsgroep.

Op woensdag 4 oktober voltrok zich in de vroege ochtend het drama van de Vloeiweide. Men was zoals gebruikelijk vroeg opgestaan. Even over vijf stormden plotseling drie Duitse militairen binnen. Deze werden na een kort gevecht overmeesterd, maar toen bleek dat het huis omsingeld was. Er ontwikkelde zich een ware veldslag, waarbij de leden van de verzetsgroep trachtten te ontsnappen.

Jan Nelissen heeft vanaf de zolder zijn aandeel gehad in de gevechten en toen de strijd wat geluwd was, zocht hij een goed heenkomen in de kelder. Hierin bevonden zich al de vrouw van boswachter Neefs met zeven kinderen en een vriend van een zoon van Neefs.

De Duitsers staken het huis in brand waardoor de tien mensen in de kelder niet meer konden vluchten.

Ze gooiden ook enkele handgranaten door het kelderraampje naar binnen en loste van dichtbij door het raampje nog een aantal geweerschoten.

Tenslotte werd de hitte van het brandende huis zo intens dat de Duitsers afdropen.

Intussen vochten in de kelder van negen vierkante meter, acht mensen voor hun leven. Twee waren al overleden. Toen arriveerde de Bredase politie die gewaarschuwd was. Zij kwamen onmiddellijk in actie en braken met een paal de tralies uit het kelderraam.

Zo kwam er een uitweg voor de opgesloten mensen in de kelder. Hoewel zelf zwaar gewond door de geweerschoten, hielp Jan de overgebleven zes kinderen van Neefs en de vriend door de smalle uitgang naar buiten. Als laatste werd Jan aan zijn uitgestoken hand uit de kelder getrokken. Het jongste kind van Neefs, slechts vier jaar oud, stierf kort na de bevrijding uit de kelder. Jan werd meteen door de Duitsers opgepakt en naar Breda gebracht. De volgende dag werd Jan Nelissen, die zwaar gewond was en door anderen moest worden ondersteund, samen met zeven andere verzetsmensen door de Duitsers gefusilleerd.

In twee Godverzochte geliefden wandelt aardsdien
de Ziel van Zelig

Johannus Marinus Nelisse

geboren te Borchum 27 September 1914 en door
een noodlottig ongeval te Rijnbergen overleden
4 October 1944

Reken niet op den dag van morgen, want gij
weet niet, wat de overmorgende dag u brengen
ziet. Ik was jong nog maar Zie, Heer,
hier ben ik, want Gij hebt mij geroepen.

De groote vrede op aarde heeft hij niet mogen
bekennen, maar Gid heeft Hem opgeroepen van
het land van de overmorgende vrede.

De groeten geest, die van zijn leuen, heeft hij
gegeven voor het Vaderland. Hoe konnen wij
hem hier dankbaar zijn, dat door onze vrees-
sprake bij Gid.

Ochtern Vader en Moeder, si dank u voor al-
les, wat gij voor mij gezin hebt. Ik zal u be-
kennen in den hemel, gelijk ik u op aarde heb
bepreid.

Cherize, Bruen, Zusters, Moeder, vrienden en
vrienden, gedenk dat wij in iedre verzoegd bli-
ven. Ik zal u gelukkig maken, bidt gij voor mij.

Mijn Jesus barmhertichheid.

[100 dagen afd.]

Jan ligt begraven op het Nederlandse Ereveld Loenen.

Jacobus de Bruin

Pater Jacobus Wilhelmus de Bruin werd op 16 juni 1906 geboren in de Rogstraat B 159, tegenwoordig de Julianastraat.

Hij was de zoon van Wilhelmus de Bruin en Maria Coopmans.

Pater de Bruin was Missionaris bij de Orde Missionarissen van het Goddelijk Woord. Hij werd priester gewijd in het missiehuis in Teteringen op 14 augustus 1936.

Op zondag 1 mei 1938 heeft hij in de parochiekerk van Berghem zijn afscheidspraak gehouden. Op 5 mei 1938 is hij vertrokken naar Flores, voormalig Nederlands Indië.

Hij kon niet vermoeden hoe kort en vooral hoe zwaar zijn missieleven zou zijn. In december 1941 viel Japan Brits Borneo binnen en rukte op naar het Nederlandse gedeelte. Na een aanval van de Japanners vanuit Timor, werd Flores bezet.

De Japanners namen pater De Bruin, samen met zijn bisschop J. Pessers en een groot aantal andere priesters, gevangen. Zij werden naar verschillende kampen gebracht. Pater de Bruin werd samen met een aantal andere priesters overgebracht naar kamp Kali Bodjo op Zuid-Celebes. Een kamp met erbarmelijke hygiënische toestanden, waar zij veel ontberingen te verduren kregen. Zes priesters zijn daar aan uitputting en ziekte overleden. Eén van hen was Pater Jacobus de Bruin. Zijn bisschop die hem tot de laatste dagen bijstond en verpleegde, prees hem om 'zijn geduld en blijmoedigheid'. Hij stierf op 4 december 1944 en werd bij het kamp begraven. Later is zijn stoffelijk overschot overgebracht naar het Nederlands ereveld Kalibanteng bij Semarang op het eiland Java.

In het gebied der pelagers en het H. Maaske der
 Pasterie wijkte aanblijven de taal van den
 ZEPHERUS KATTE

JACOBUS WILHELMUS DE BRUIN, S.V.D.

Maatsman van het Apostolisch Verhaal-Nieuw, Tien

Geboren te Berghem 30 Juni 1906, overleed bij de 20-jarige
 leeftijd, een leven te wijden aan het H. Maatsman. Al-
 dus dood hij in 1926 op 20-jarige leeftijd te Tien.

Voorburende in den overleving van een dege-
 quidantse overleving, die hij toen genoten had, vrom-
 de hij al voortdurend die vele praktische handelingen,
 die hem geleid zijn stichtend door en door, politieke
 de jaren van zijn apostolisch leven en leven, met een
 voorbeeld voor allen hebben gemaakt.

Den goeden God bleef hij steeds inniglijk dank-
 baar, dat Hij hem gesproken had tot Zijn heiligen
 dienst, dienste, vromende hij bij die schone da-
 gen van H. Wijding (1930) en het verzoek naar
 Ams-ruide (1938) nog niet, hoe kortstondig en hoe veel
 zijn menschen nog kunnen. Na den overval van Tien
 door de Japanners werd hij, met zijn broeder Mgt.
 J. Pasterie en een groot aantal medeleverders, schreem-
 delingen naar verschillende gevangenkampen, ten laatste
 naar Kamp-Breda (Z. Celebes) gevoerd. De zware
 levensomstandigheden, die daar heersten en de vele
 mishandelingen, die hij er te verduren had, vermaaktten,
 dat hij spijndig, met een groot omleed, ten proet
 werd aan een dodelijke ziekte. Zijn broeder, die hem
 met in de laatste dagen zelf bijstand en verpleging, priet
 met aangevende woorden het uitscheiden en de bevestiging-
 heid, waarmede hij zijn geestes- en zieleffers en ten
 laatste zijn leven zelf — November 1944 — aan God
 opdroeg voor het heil der zielen.

Door zijn faticulaten, heeft hij in grote doordringing over
 zijn bestaan, priet in de nabijheid, dat de twee gesce-
 ren in den Jare van het heilig verlevend. Verrijkt
 die alles met het schone voor het zieleffers dood en bluit
 met blinding, al is men dat niet verlevend. Tot ziele
 in den Hemel.

Een andere in het heilig gebied hebben onderzocht,
 zullen schijnen als sterren in ewigheid. Dins. 12-3.

*Nederlands ereveld Kalibanteng bij
 Semarang op het eiland Java.*

Arnold van Uden

Arnold van Uden werd op 24 juni 1916 geboren als zoon van Arnoldus (Nardje) van Uden en Anna Gielis, op Heide C 22, de huidige Dennenweg.

Zijn dienstplicht vervulde Arnold in 1936 bij het Tweede Regiment Huzaren. Tijdens de mobilisatie werd hij op 29 augustus 1939 ingedeeld bij het Derde Regiment Huzaren. Van eventuele acties tijdens de oorlogsdagen in mei 1940 is ons niets bekend. Arnold ging met groot verlof op 15 juli 1940.

Direct na de bevrijding van Zuid-Nederland meldde hij zich op 24 september 1944 aan bij de Binnenlandse Strijdkrachten, district Oss.

Al op 7 oktober 1944 vertrok Arnold daar weer om zich te melden bij de Stoottroepen, Commando Noord-Brabant. Hij werd ingezet bij de verdediging van de 'Corridor'. Op 17 november 1944 kreeg zijn onderdeel bezoek van luitenant Knottenbelt, die uit Engeland kwam om jongens te werven voor de Commando opleiding. Weer aarzelde Arnold niet en gaf zich op.

Na een eerste keuring vertrok hij al op 19 november 1944 naar Engeland. Na weer een zware keuring werd Arnold toegelaten tot de opleiding van de 2e Troop 10 Commando. Deze vond voornamelijk plaats in het ruige noorden van Schotland, in de buurt van Achnacarry.

Hoofd van de opleiding was de beroemde Engelse Luitenant-Kolonel Charly Vaughan, een meedogenloze trainer die iedere vorm van zwakte bestraftte met wegzending van de opleiding.

Eén van de hulpinstructeurs was de later berucht geworden (Kapitein) Raymond Westerling.

Ondanks de loodzware training slaagde Arnold en werd op 14 april 1945 de trotse drager van de groene baret. Bovendien werd hij bevorderd tot korporaal. In afwachting van de inzet van het onderdeel van Arnold werden zij geplaatst bij het Detachement Londen.

De oefeningen gingen gewoon door en daar sloeg het noodlot toe.

Tijdens de oversteek van een snel stromend riviertje met behulp van een zelfgemaakte touwbrug, kwam Arnold ten val en belandde daarbij met zijn rug op een rotsblok.

Zwaar gewond werd hij overgebracht naar het Brompton Hospital in Londen, waar hij verschillende keren geopereerd werd. Het mocht niet baten; op 5 september 1945 overleed Arnold van Uden. Zijn verloofde en zijn broer Ad waren juist een paar dagen in Londen om hem in het ziekenhuis te bezoeken. Zij waren erbij toen hij begraven werd op Kensal Green in Londen.

Overigens blijft de legerleiding spreken van een ernstige ziekte waaraan Arnold zou zijn overleden en dus niet aan een ongeval.

Later werd hij herbegraven; nu rust Arnold van Uden op het militaire ereveld Mill Hill te Londen.

Adriaan van Hintum

Adriaan van Hintum werd geboren op 12 maart 1925 als zoon van Janus van Hintum en Grada Brands, op Heide C 69 de tegenwoordige Koepelweg.

Adriaan werd als dienstplichtig militair opgeroepen zich te melden in de Cort Heiligers kazerne te Bergen op Zoom.

Hij werd ingedeeld bij het 3e bataljon van het 3e Regiment Infanterie (3-3 RI), een onderdeel van de 7 December Divisie, oorspronkelijk bedoeld als bewakingsbataljon in Duitsland.

Op 26 september 1946 vertrok Adriaan met het motorschip 'Kota Agoeng' richting Nederlands-Indië.

Hij kwam via de haven bij Belawan terecht in Medan op het eiland Sumatra. Daar bezette het bataljon posten in en rondom Belawan en Medan. Al vanaf januari 1947 werd 3-3 RI bij acties betrokken en kreeg het ook de beveiliging van de weg Mabar-Poeloeh Brayan toegewezen.

Reeds na enige maanden openbaarde zich een, naar wat later zou blijken, ernstige ziekte bij Adriaan van Hintum. Voor behandeling werd hij opgenomen in het militair hospitaal van Batavia op het eiland Java.

Tijdens zijn verblijf in Indië trouwde Adriaan 'met de handschoen' met Mejuffrouw van de Watering uit Roosendaal.

Na 6 maanden behandeling in Batavia werd Adriaan met het hospitaalschip 'Groote Beer' naar Nederland vervoerd voor verdere behandeling.

Begin augustus was hij weer terug in zijn geboorteland. Slechts enkele dagen kon hij te midden van zijn familie verblijven, o.a. om zijn huwelijk wettelijk te bekrachtigen.

Adriaan werd opgenomen in het militair hospitaal 'Oog in Al' te Utrecht. Alle behandelingen ten spijt overleed hij daar op 3 november 1947.

Uit het ziekenhuisrapport blijkt dat hij is overleden aan bijnierkanker.

Op 6 november 1947 werd hij
begraven op de R.K. begraafplaats te
Roosendaal.

Adriaan van Hintum is opgenomen op de erelijst van het Nationale Indië Monument in Roermond.

Tar-sprinkling was galled in beginning and

ADRIANUS JOSEPHUS VAN HINTUM

Polysyllabic words

Anna Maria van de Watering

opgevoerd te Bergen op 12 Maart 1925 en overleden te Glimmerik in het militaire hospitaal 3 Nov. 1947. Voorzien van de laatste E.H. Sacramenten, begraven op het R.K. Kerkhof te Hoozendaal 6 November d.a.v.

Te vromme jare monastike barokkerende stipe eind
zijn slachter. Addition op de verantwoording is
te lappen voor zijn leven hier op aarde. Oude
weren zijn onverschillig, te Dordrecht de familie
waarmee vooral de joodse kerkgenooten en de
Dordrechtse joodse kerk worden genoemd. Wil-
helm was in Dordrecht onderwijzer van 1811 tot
1814, was toen Algemeen opvoeder van de
kinderen, was later van 1815 tot 1817, was
later van 1818 tot 1819, was later van 1820 tot
1821, was later van 1822 tot 1823, was later van
1824 tot 1825, was later van 1826 tot 1827, was
later van 1828 tot 1829, was later van 1830 tot
1831, was later van 1832 tot 1833, was later van
1834 tot 1835, was later van 1836 tot 1837, was
later van 1838 tot 1839, was later van 1840 tot
1841, was later van 1842 tot 1843, was later van
1844 tot 1845, was later van 1846 tot 1847, was
later van 1848 tot 1849, was later van 1850 tot
1851, was later van 1852 tot 1853, was later van
1854 tot 1855, was later van 1856 tot 1857, was
later van 1858 tot 1859, was later van 1860 tot
1861, was later van 1862 tot 1863, was later van
1864 tot 1865, was later van 1866 tot 1867, was
later van 1868 tot 1869, was later van 1870 tot
1871, was later van 1872 tot 1873, was later van
1874 tot 1875, was later van 1876 tot 1877, was
later van 1878 tot 1879, was later van 1880 tot
1881, was later van 1882 tot 1883, was later van
1884 tot 1885, was later van 1886 tot 1887, was
later van 1888 tot 1889, was later van 1890 tot
1891, was later van 1892 tot 1893, was later van
1894 tot 1895, was later van 1896 tot 1897, was
later van 1898 tot 1899, was later van 1900 tot
1901, was later van 1902 tot 1903, was later van
1904 tot 1905, was later van 1906 tot 1907, was
later van 1908 tot 1909, was later van 1910 tot
1911, was later van 1912 tot 1913, was later van
1914 tot 1915, was later van 1916 tot 1917, was
later van 1918 tot 1919, was later van 1920 tot
1921, was later van 1922 tot 1923, was later van
1924 tot 1925, was later van 1926 tot 1927, was
later van 1928 tot 1929, was later van 1930 tot
1931, was later van 1932 tot 1933, was later van
1934 tot 1935, was later van 1936 tot 1937, was
later van 1938 tot 1939, was later van 1940 tot
1941, was later van 1942 tot 1943, was later van
1944 tot 1945, was later van 1946 tot 1947, was
later van 1948 tot 1949, was later van 1950 tot
1951, was later van 1952 tot 1953, was later van
1954 tot 1955, was later van 1956 tot 1957, was
later van 1958 tot 1959, was later van 1960 tot
1961, was later van 1962 tot 1963, was later van
1964 tot 1965, was later van 1966 tot 1967, was
later van 1968 tot 1969, was later van 1970 tot
1971, was later van 1972 tot 1973, was later van
1974 tot 1975, was later van 1976 tot 1977, was
later van 1978 tot 1979, was later van 1980 tot
1981, was later van 1982 tot 1983, was later van
1984 tot 1985, was later van 1986 tot 1987, was
later van 1988 tot 1989, was later van 1990 tot
1991, was later van 1992 tot 1993, was later van
1994 tot 1995, was later van 1996 tot 1997, was
later van 1998 tot 1999, was later van 2000 tot
2001, was later van 2002 tot 2003, was later van
2004 tot 2005, was later van 2006 tot 2007, was
later van 2008 tot 2009, was later van 2010 tot
2011, was later van 2012 tot 2013, was later van
2014 tot 2015, was later van 2016 tot 2017, was
later van 2018 tot 2019, was later van 2020 tot
2021, was later van 2022 tot 2023, was later van
2024 tot 2025, was later van 2026 tot 2027, was
later van 2028 tot 2029, was later van 2030 tot
2031, was later van 2032 tot 2033, was later van
2034 tot 2035, was later van 2036 tot 2037, was
later van 2038 tot 2039, was later van 2040 tot
2041, was later van 2042 tot 2043, was later van
2044 tot 2045, was later van 2046 tot 2047, was
later van 2048 tot 2049, was later van 2050 tot
2051, was later van 2052 tot 2053, was later van
2054 tot 2055, was later van 2056 tot 2057, was
later van 2058 tot 2059, was later van 2060 tot
2061, was later van 2062 tot 2063, was later van
2064 tot 2065, was later van 2066 tot 2067, was
later van 2068 tot 2069, was later van 2070 tot
2071, was later van 2072 tot 2073, was later van
2074 tot 2075, was later van 2076 tot 2077, was
later van 2078 tot 2079, was later van 2080 tot
2081, was later van 2082 tot 2083, was later van
2084 tot 2085, was later van 2086 tot 2087, was
later van 2088 tot 2089, was later van 2090 tot
2091, was later van 2092 tot 2093, was later van
2094 tot 2095, was later van 2096 tot 2097, was
later van 2098 tot 2099, was later van 2100 tot
2101, was later van 2102 tot 2103, was later van
2104 tot 2105, was later van 2106 tot 2107, was
later van 2108 tot 2109, was later van 2110 tot
2111, was later van 2112 tot 2113, was later van
2114 tot 2115, was later van 2116 tot 2117, was
later van 2118 tot 2119, was later van 2120 tot
2121, was later van 2122 tot 2123, was later van
2124 tot 2125, was later van 2126 tot 2127, was
later van 2128 tot 2129, was later van 2130 tot
2131, was later van 2132 tot 2133, was later van
2134 tot 2135, was later van 2136 tot 2137, was
later van 2138 tot 2139, was later van 2140 tot
2141, was later van 2142 tot 2143, was later van
2144 tot 2145, was later van 2146 tot 2147, was
later van 2148 tot 2149, was later van 2150 tot
2151, was later van 2152 tot 2153, was later van
2154 tot 2155, was later van 2156 tot 2157, was
later van 2158 tot 2159, was later van 2160 tot
2161, was later van 2162 tot 2163, was later van
2164 tot 2165, was later van 2166 tot 2167, was
later van 2168 tot 2169, was later van 2170 tot
2171, was later van 2172 tot 2173, was later van
2174 tot 2175, was later van 2176 tot 2177, was
later van 2178 tot 2179, was later van 2180 tot
2181, was later van 2182 tot 2183, was later van
2184 tot 2185, was later van 2186 tot 2187, was
later van 2188 tot 2189, was later van 2190 tot
2191, was later van 2192 tot 2193, was later van
2194 tot 2195, was later van 2196 tot 2197, was
later van 2198 tot 2199, was later van 2200 tot
2201, was later van 2202 tot 2203, was later van
2204 tot 2205, was later van 2206 tot 2207, was
later van 2208 tot 2209, was later van 2210 tot
2211, was later van 2212 tot 2213, was later van
2214 tot 2215, was later van 2216 tot 2217, was
later van 2218 tot 2219, was later van 2220 tot
2221, was later van 2222 tot 2223, was later van
2224 tot 2225, was later van 2226 tot 2227, was
later van 2228 tot 2229, was later van 2230 tot
2231, was later van 2232 tot 2233, was later van
2234 tot 2235, was later van 2236 tot 2237, was
later van 2238 tot 2239, was later van 2240 tot
2241, was later van 2242 tot 2243, was later van
2244 tot 2245, was later van 2246 tot 2247, was
later van 2248 tot 2249, was later van 2250 tot
2251, was later van 2252 tot 2253, was later van
2254 tot 2255, was later van 2256 tot 2257, was
later van 2258 tot 2259, was later van 2260 tot
2261, was later van 2262 tot 2263, was later van
2264 tot 2265, was later van 2266 tot 2267, was
later van 2268 tot 2269, was later van 2270 tot
2271, was later van 2272 tot 2273, was later van
2274 tot 2275, was later van 2276 tot 2277, was
later van 2278 tot 2279, was later van 2280 tot
2281, was later van 2282 tot 2283, was later van
2284 tot 2285, was later van 2286 tot 2287, was
later van 2288 tot 2289, was later van 2290 tot
2291, was later van 2292 tot 2293, was later van
2294 tot 2295, was later van 2296 tot 2297, was
later van 2298 tot 2299, was later van 2300 tot
2301, was later van 2302 tot 2303, was later van
2304 tot 2305, was later van 2306 tot 2307, was
later van 2308 tot 2309, was later van 2310 tot
2311, was later van 2312 tot 2313, was later van
2314 tot 2315, was later van 2316

Troeg in 't Vaderland, bewoont die Joods by
hetal. Maatschappij was te warmen. De post-
teke wensching stond machtelooz aan 't
staafend.

Daarom zijn wij ook maar wat, zoals al die geen
hoop meer hebben. Om Mitterman, maar voor
we samen in de nacht in volle levenswijze hebben
gehoord. Het is alleen nog maar in een ander
hulzen op deze nacht. Van uit de nacht zal ik
vragen. Het is vragen om iets anders te zijn.
Bette, Anders, Bep, en Zou, en wij kunnen
anderen helpen. Het is niet meer.

Sijn Vrienden en allen, die mij eens meer zullen
aenschouwen, stelt voor mij. Wubeking zel ik
U nooit vergeten.

Marie Louise Bernmark-Johansson

Wim van den Heuvel

Wim werd geboren op 21 juni 1926 als zoon van Bertus van den Heuvel en Petronella van Veggel. Een kinderrijk gezin, dat in Den Heihoek B 35 woonde, de tegenwoordige Hoessenboschlaan.

Na zijn schooltijd ging Wim bij een boer in Huisseling werken, tot de oorlog in 1940 uitbrak. Tijdens en na de oorlog werkte hij in Oss bij verschillende bedrijven.

De moeder van Wim was op 22 februari 1944 in Nijmegen toen daar de Amerikanen een bombardement uitvoerden. Zij kwam daarbij om het leven. Haar dochter Antonia, die haar vergezelde, raakte zwaargewond.

In november 1946 moest Wim zich melden in de Ernst Casimir kazerne in Roermond als dienstplichtig militair. Hij werd ingedeeld bij 4-11 RI en vertrok na een korte opleiding op 5 februari 1947 met de 'Johan van Oldenbarnevelt' richting Nederlands-Indië.

Marinus van Iperen uit de Koppelsteeg is de andere Berghemnaar in hetzelfde bataljon. Wim was iemand die graag vooruit wilde en ondanks zijn drukke bezigheden als militair, zag hij kans een middenstandscursus te volgen in zijn spaarzame vrije tijd. Uit de brieven die Wim naar huis stuurde, blijkt de grote interesse en zorg voor zijn familie in Nederland, maar ook zijn heldere kijk op de ontwikkelingen in Indië.

Hij ontmoette in Indië ook enkele dorpsgenoten. Thomas Broers was bij de aankomst in Tandjong Priok aanwezig, verder schreef Wim over ontmoetingen met Jan den Brok, Kiek de Smid (Hein Martens) en zijn jeugdvriend Wim van Oorsouw.

In augustus 1948 ontmoette hij zijn buurjongen Wim van der Heijden. Na de Tweede Politionele Aktie werd de tweede compie van 4-11 RI, het onderdeel van Wim van der Heuvel, gelegerd in de omgeving van Keboemen.

Een zware tijd van patrouilleren en zuiveringen brak aan. Op 19 januari 1949 werd er vanuit Keboemen een patrouille uitgezonden, bestaande uit een carrier en een driekwarttonner, in totaal 17 man.

In vroem samlenken aan

Willem Petrus v. d. Heuvel

geboeren te Berghem 29 Juni 1926 gaf hij moedig zijn leven op 19 Januari 1949 in den strijd voor rust en orde in het verre Indië. (Keboemen.)

Wie kan er inschuren op zijn kracht en gezondheid, wie op de toekomst? In de fleurige Mei van het leven vertrok Wim met zijn krijgsmakkers uit zijn dierbaar Nederland en dreef in Indië met een reeds enige jaren de wapenrok van den koning.

Maar te midden van den strijd sloeg een avonds Koning hem op voer een enscenisch rak en sprak: „Ge hebt den goeden strijd gestreden, de wadloop volbracht, het geroef bewaard, van nu af ligt de knien der gerechtigheid gereed.“

Geliefde Vaders, broers en zusters en vrienden, Als schietmen weet (u), dat de levensijd den goeds toegemeten, een Godgeschenk is. Hij is hard en gaat onherroepelijk voorbij.

Alleen de hemel is solid. Bidden, wij, dat we met mekaar elkaar wederzien in datende vraagde. God zal u streken!

„Gedenk mijn ziel voor God, o priester in uw bede.

Ik scheit, ik zwijn, ik sterf, mijn tijd is hier geweest.

Och vrienden, bid voor mi. O God,

ontvang mijn geest.

Hij is met volle roem in t hartmas

gestorven.

en trinitteert bij God.“

(Vondel: „Gijstrecht.“)

Frans Brands, Koster, Berghem

Van de carrierbemanning, die uit zeven personen bestond, was één man ziek en men had daarvoor een vrijwilliger gevraagd. Wim van den Heuvel meldde zich aan. Na ongeveer een kwartier onderweg te zijn geweest, liep de carrier op een trekbom en werd met zijn zeven inzittenden totaal uiteen gereten. Niemand overleefde dit.

Op 21 januari 1949 werd Wim samen met zijn zes collega-militairen begraven in een massagraf te Keboemen. In Berghem werd op 26 januari 1949 in de parochiekerk een plechtige uitvaartdienst gehouden in een overvolle kerk. In maart 1950 werd het massagraf van Keboemen overgeplaatst naar het ereveld Pandoe te Bandung.

Heemkundevereniging
BERCHS-HEEM

www.berchs-heem.nl

Bestuur Heemkundevereniging Berchs-Heem

Gerard van der Linden voorzitter	Het Reut 103 5351 TB Berghem	06 24635166	gvdl@iabelfoon.nl
Willy van Erp vicevoorzitter	Burg. van Erpstraat 70 5351 AZ Berghem	0412 401356	willyerp@hotmail.com
Ria Boeijen secretaris	E. Aldrinstraat 3 5351 GK Berghem	06 53726742	riaboijen4@hotmail.com
Lambert van Hintum penningmeester	Claaustraat 5 5351 CJ Berghem	0412 402515 06 50848587	lambertvanhintum@hotmail.com
Dora van Ravensteijn-Schraeven bestuurslid	Broekstraat 10 5351 NC Berghem	0412 401127	gerritendoras@gmail.com
Ineke Mulders bestuurslid	Pachtboeve 15 5351 RP Berghem	0412 402901	mulders2010@spnmail.nl
Gerard Hoeks bestuurslid	I. Gagarinstraat 21 5351 HA Berghem	0412 401844	fam.hoeks@planet.nl

Ian van den Burgt erelid	Jo Hoeks-van Thiel + erelid	Herman van de Camp + erelid
-----------------------------	--------------------------------	--------------------------------

Fotogroep contactpersonen	Ineke Mulders	0412 402901	mulders2010@spnmail.nl
----------------------------------	---------------	-------------	------------------------

Redactie 't Tussedurke	Ian van der Burgt Ria Boeijen	0412 401183 06 53726742	janenjos@ditadres.com riaboijen4@hotmail.com
-------------------------------	----------------------------------	----------------------------	---

Redactie 't Vagevenster	Lambert van Hintum Gerard Hoeks Matt Megens	0412 402515 0412-401844 0412-401739	lambertvanhintum@hotmail.com fam.hoeks@planet.nl mailmegens@gmail.com
--------------------------------	---	---	---

Aanleveren kopij:	Indien mogelijk digitaal, tekst in Word Aangeleverd materiaal (foto's e.d.) wordt geretourneerd
-------------------	--

Lidmaatschap: € 20,00 per jaar Losse nummers 't Vagevenster: € 5,00 excl. verzendkosten

Secretaris - riaboijen4@hotmail.com - web-site: www.berchs-heem.nl - E-mail info@berchs-heem.nl
IBAN NL38 RABO 0106 5168 17 of IBAN NL19 INGB 0007 9480 52
L.n.v. Heemkundevereniging Berchs-Heem - HR-nr. V 219728